

PEDAGOGIA DIFERENCIAL

Professor: Dr. José Antonio Jordán Sierra

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

A.- OBJECTIUS

- a. Conèixer algunes de les principals diferències individuals i grupals que poden justificar un tractament des del món de l'educació
- b. Determinar les normes pedagògiques adients que s'han d'aplicar en cada cas en funció de les diferències individuals i grupals
- c. Analitzar l'aplicació d'aquestes normes en casos hipotètics i reals de la pràctica educativa
- d. Realitzar investigacions riguroses en l'àmbit de la Pedagogia Diferencial, en coherència amb les objectius anteriors.

B.- TEMARI

- 1.- Status epistemològic de la Pedagogia Diferencial
 - 1.1.- La Pedagogia i les Ciències de l'Educació
 - 1.2.- L'objecte de la Pedagogia: l'educació com a intervenció
 - 1.3.- Pedagogia Diferencial vers Pedagogia General
- 2.- Diferències individuals i educació
 - 2.1.- La polèmica "herència-ambient"
 - 2.2.- Teories sobre les diferències individuals
 - 2.3.- Tractament pedagògic de la diversitat de necessitats educatives
 - 2.4.- Individualització i personalització educatives
- 3.- Diferències culturals i educació
 - 3.1.- La relació "cultura-educació"
 - 3.2.- Educació i pluralisme cultural
 - 3.3.- Educació multicultural. Situació a Catalunya i a Europa
- 4.- Diferències socials i educació
 - 4.1.- La igualtat d'oportunitats educatives
 - 4.2.- La qestió del fracás escolar
 - 4.3.- L'educació compensatòria

- 4.4.- La inadaptació social. Pedagogia de la delinqüència
- 5.- Diferències intel·lectuals i educació
 - 5.1.- Teories sobre la intel·ligència
 - 5.2.- La millora educativa de la intel·ligència
 - 5.3.- Estils cognitius i educació
 - 5.4.- L'educació dels sobredotats
 - 5.5.- L'escolarització dels alumnes amb necessitats especials
- 6.- El sexe com a factor diferenciador
 - 6.1.- Problemàtica bio-psico-social de les diferències sexuals
 - 6.2.- La situació de la dona en el sistema educatiu
 - 6.3.- La coeducació i els seus principis
- 7.- Diversitat lingüística i educació
 - 7.1.- Aspectes psico-socials de les situacions bilingües
 - 7.2.- Principis pedagògics de l'educació bilingüe
 - 7.3.- Modalitats d'escolarització i programes d'educació bilingüe
 - 7.4.- L'aprenentatge de una llengua estrangera a l'escola infantil i primària
 - 7.5.- Situació actual de la qüestió a Catalunya i a Espanya
- 8.- L'edat com a justificació d'una Pedagogia Diferencial
 - 8.1.- La Reforma de l'Ensenyament. Anàlisi pedagògic de l'educació Infantil, primària, Secundària, Tècnico-Professional, Universitària
 - 8.2.- Educació d'adults i permanent
 - 8.3.- Pedagogia de la tercera edat
- 9.- Pedagogia familiar
 - 9.1.- Problemàtica actual de la família davant l'educació
 - 9.2.- La família com agent socialitzador i educador
 - 9.3.- L'educació dels pares

C.- METODOLOGIA

1. Explicacions orals del temari a classe per part del professor
2. Lectura i anàlisi de textos significatius per aquesta matèria
3. Conferències sobre temes d'especial interès
4. Presentació de casos als quals es pugui aplicar una normativa pedagògica diferencial
5. Aportació de material escrit sobre investigacions en el terreny de la Pedagogia Diferencial
6. Exposició per part dels alumnes dels treballs més interessants

D.- AVALUACIÓ

1. Superar dues proves escrites que abastaran el temari del programa. Aquestes proves es composaran d'items semioberts sobre qüestions rellevants del programa. A més, hi haurà qüestions sobre punts essencials de les lectures obligatòries. En principi, a cada trimestre s'haurà d'haver llegit un llibre i un dossier d'articles. La seva avaluació es reflectirà en forma de preguntes, sense consulta del material.
2. Anàlisi crític individual dels textos de lectures obligatòries. De la seva avaluació ja s'ha comentat en el punt anterior.
3. Realització en grup d'un treball teòric-pràctic sobre algun tema de la matèria. Aquest treball haurà de tenir una naturalesa especialment "normativa", és a dir, s'haurà d'intentar pautar el que pedagògicament hauria de fer-se a la situació educativa específica escollida.
4. Assistència i participació activa a les classes. Aquest criteri d'avaluació no tindrà, obviament, una qualificació específica; tanmateix, serà molt considerat a l'hora de matitzar la nota global del curs.
5. Al marge del tipus d'exercicis necessaris per aprovar l'assignatura, convé tenir en compte els següents criteris formals mínims:
 - 5.a.- Cada parcial d'ha d'aprovar satisfactòriament. Unicament després es farà la mitjana de les qualificacions d'ambdós trimestres.
 - 5.b.- Un alumne aprovarà un parcial **nomès si** domina suficientment els items que formen part de la prova de cada examen. En aquest sentit, les preguntes que es refereixen a les lectures obligatòries hauran de mostrar un domini satisfactori.
 - 5.c.- La qualificació obtinguda en els treballs de curs no faran mitjana amb les proves escrites. El seu valor, a nivell d'avaluació, consistirà en matitzar la nota final de curs.
 - 5.d.- D'altra banda, en els treballs realitzats en grup, el professor avaluarà també individualment - normalment, amb entrevistes personals - el treball de cadascú dels membres de l'equip.

E.- BIBLIOGRAFIA

- AA.VV., **Condicionamientos sociopolíticos de la educación**, Tema 4, Ceac, Barcelona, 1985.
- AA.VV., **Reflexions sobre coeducació**, Tema 6, U.A.B., Bellaterra.1985.
- AA.VV., **Familia y educación**, Tema 9, Labor, Barcelona, 1988.
- AA.VV., **L'immersió lingüística a parvulari**, Tema 7, Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya, 1989.

- ALONSO TAPIA, J., **¿Enseñar a pensar?. Perspectivas para la educación compensatoria**, Temas 4 y 5, C.N.I.D.E., MEC, Madrid, 1988.
- ARENAS, J., **Catalunya, Escola i Llengua**, Tema 7, La llar del llibre, Barcelona, 1987.
- ARTIGAL, J.M., 1989, **L'inmmissió a Catalunya**, Eumo, Vic
- BERNSTEIN, B., **Clases, códigos y control. Vol I. Estudios teóricos para una sociología del lenguaje**, Tema 4, Akal, Madrid, 1988.
- BERNSTEIN, B., **Clases, códigos y control. Vol II. Hacia una teoría de las transmisiones educativas**. Tema 4, Akal, Madrid, 1989.
- BORDON, **"Cuestiones clave de Pedagogía Diferencial"**. Tema 1. Vol. 40. n' 2. 1988, Monográfico sobre...
- BOURDIEU, P.; PASSERON, J.C., **La reproducción**, Temas 4 y 10. Laia. Barcelona. 1977.
- CAMILLERI, C., **Antropología cultural y educación**. Tema 3. Unesco. Paris. 1985.
- CASTILLEJO, J.L., **Pedagogía Tecnológica**. Tema 1. Ceac. Barcelona. 1987.
- COHEN, R., **En defensa del aprendizaje precoz**. Temas 2 y 5. Planeta. Barcelona. 1983.
- CUADERNOS DE PEDAGOGIA, Monográfico sobre "Tratamiento pedagógico de la diversidad" nº 157, Tema 2, 1989.
- EDUCAR, nº 7, Monográfico sobre "Educació Permanent". Tema 8. 1985.
- EDUCAR, nº 14-15 sobre "Epistemologia de l'Educació". Tema 1. 1989.
- ETXEBERRIA, F. (Ed.), **El fracaso de la escuela**, Temas 4 y 7. Erein Ed. San Sebastian. 1988.
- EYSENCK, H.J.; KAMIN, L., **La confrontación sobre la inteligencia**, Tema 2. Pirámide. Madrid. 1983.
- FERRANDEZ, A. i SARRAMONA, J., **Aspectos diferenciales de la educación**, Tema 1. Ceac. Barcelona. 1977.
- FREEMAN, J., **Los niños superdotados**, Tema 5. Santillana, Aula XXI. Madrid. 1988.
- GARCIA CARRASCO, J., **Educación básica de adultos**. Tema 8. Ceac. Barcelona. 1990.
- GARCIA HOZ, V., **La práctica de la educación personalizada**. Tema 2. Rialp. Madrid. 1988.
- GARCIA, R., MARINEZ, B. i ORTEGA, P., **Educación compensatoria**. Tema 4. Santillana, Aula XXI. Madrid. 1987.
- GARCIA YAGÜE, J. et al., **El niño dotado y sus problemas**, Tema 5, Colección Educación Especial, Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, Madrid, 1987.
- GARRIDO, V., **Lecturas de pedagogía correccional**, Tema 4, Nau Llibres, Valencia, 1987.
- GENOVARD, C., CASTELLO, A., **Aspectos psicopedagógicos de la excepcionalidad intelectual**, Tema 5, Pirámide, Madrid, 1990.
- GOL, J., **Pedagogía global de la familia**, Cruilla 2000, Edimustra, Barcelona, 1986.
- HUSEN, T., **Educación multicultural y multilingüe**, Tema 3, Narcea, Madrid, 1984.
- ISAMBERT, A., **Educación de los padres**, Tema 9, Planeta, Barcelona, 1980.

- JIMENEZ, C., **Cuestiones sobre bases diferenciales de la educación**, Tema 1, UNED, Madrid, 1987.
- JORDAN, J.A., 1992, **L'educació multicultural**, Ceac, Barcelona.
- KAZDIN, A., **Tratamiento de la conducta antisocial en la infancia y la adolescencia**, Tema 4, Martínez Roca, Barcelona, 1988.
- LAUTREY, J., **Clase social, medio familiar e inteligencia**, Temas 4 y 9, Visor, Madrid, 1985.
- LIEGOIS, J.P., **Gitanos e itinerantes. Informe para una formación intercultural de los enseñantes**. Tema 3. Asociación Nacional Presencia Gitana, Madrid, 1987.
- L.O.G.S.E, Ministerio de Educación y Ciencia, 1990, Tema 8.
- MIRANDA, A., SANTAMARIA, M., **Hiperactividad y dificultades del aprendizaje. Análisis y técnicas**. Tema 5. Promolibro. Valencia, 1986.
- MOIR, A., JESSELL, D., 1991, **El sexo en el cerebro**, Tema 6, Planeta, Barcelona.
- NICKERSON, R.S. et al., **Enseñar a pensar**, Tema 5, Paidós/Mec, Madrid, 1987.
- OCDE, **La educación de los femeninos**, Tema 6, Alianza, Barcelona, 1987.
- PALACIOS, J., **Las ideas de los padres sobre sus hijos**, Tema 9, Instituto de Desarrollo Regional, Sevilla, 1988.
- PERRENOUD, P., **La construcción del éxito y del fracaso escolar**, Tema 4, Morata, Madrid, 1990.
- PERSPECTIVA ESCOLAR, núm. 119, Monográfico sobre "Educació i diversitat", Tema 2, 1987.
- SARRAMONA, J., 1993, **Educar para la democracia**, Ceac, Barcelona
- SARRAMONA, J., 1988, **Bilingüisme i fracàs escolar**, Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya.
- SARRAMONA, J., 1990, **Tecnología educativa. Una valoración crítica**, Tema 1, Ceac, Barcelona.
- SARRAMONA, J. y MARQUES, S., **¿Qué es la pedagogía?**, Tema 1, Ceac, Barcelona, 1985.
- SEGURA, M., **Tratamientos eficaces de delincuentes juveniles**, Tema 4, Dirección Gral. de Protección Jurídica del Menor, Madrid, 1985.
- SIGUAN, M., MACKEY, W.F., **Educación y bilingüismo**, Tema 7, Santillana/Unesco, Aula XXI, Madrid, 1986.
- SOLER, E. (dir), **Interculturalismo y educación**, Tema 3, Instituto Nacional de Emigración, Madrid, 1986.
- STOCK, C., McLURE, J.S., **Enseñar a pensar**, Tema 5, Martínez Roca, Barcelona, 1986.
- TOURIÑAN, J.M., **Teoría de la educación. La educación como objeto de conocimiento**, Tema 1, Anaya, Madrid, 1987.
- WALLACE, J., **La educación de los niños más capaces. Programas y recursos didácticos de**

la escuela, Tema 5, Visor, Madrid, 1988.

WEISBERGER, R.A., **Tendencias actuales de la enseñanza individualizada**, Tema 2, Anaya, Madrid, 1980.

WITKIN, H., **Estilos cognitivos**, Tema 5, Pirámide, Madrid, 1985.